

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski (sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania Z. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [x] Oddziałowi w Warszawie
o wypłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 października 2022 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 31 grudnia 2021 r., sygn. akt III AUa 391/21,

**oddala zażalenie i zasądza od organu rentowego na rzecz
odwołującego się kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu
kosztów postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2021 r., III AUa 391/21, Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie odrzucił skargę kasacyjną od wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r., III AUa 391/21, którym Sąd ten oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Warszawie (dalej ZUS lub organ rentowy) od wyroku Sądu Okręgowego-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 28 stycznia 2021 r., VII U 530/20.

Sąd Apelacyjny ustalił, że w rozpoznawanej sprawie zarządzono doręczenie odpisu wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r. pełnomocnikowi organu rentowego oraz

odwołującemu się z pouczeniem, że może on złożyć w terminie tygodniowym wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Odpis wyroku z pouczeniem został doręczony odwołującemu się za pośrednictwem poczty w dniu 1 września 2021 r. a pełnomocnikowi organu rentowego za pismem z 30 sierpnia 2021 r. przez Portal Informacyjny, czyli przez umieszczenie jego treści w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu pism sądowych. Wobec niezapoznania się przez pełnomocnika organu rentowego ze skierowanym do niego pismem z 30 sierpnia 2021 r., na podstawie art. 15zzs⁹ ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej jako ustawa o COVID-19), przedmiotowe pismo należało uznać za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w Portalu Informacyjnym, to jest 14 września 2021 r. Pełnomocnik organu rentowego faktycznie zapoznał się z tym pismem 4 października 2021 r. W dniu 5 października 2021 r. pełnomocnik organu rentowego wystąpił o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny wniosek ten odrzucił.

W Portalu Informacyjnym w dniu 26 października 2021 r. został opublikowany tzw. dokument zbiorczy (wyrok oraz jego uzasadnienie), przygotowany w takiej formie do publikacji w Portalu Orzeczeń. Powyższy dokument nie stanowi pisma kierowanego do stron postępowania. Jest widoczny - po jego zablokowaniu w systemie Sawa - w Portalu Informacyjnym. Dnia 29 października 2021 r. pełnomocnik organu rentowego odczytał treść uzasadnienia wyroku widocznego w Portalu Informacyjnym, przygotowanego na potrzeby publikacji w Portalu Orzeczeń (notatka służbowa z 30 grudnia 2021 r.).

Od wyroku Sądu Apelacyjnego z 26 sierpnia 2021 r. organ rentowy wywiódł w dniu 17 grudnia 2021 r. skargę kasacyjną. Podał, że wyrok z uzasadnieniem został mu doręczony za pośrednictwem Portalu Informacyjnego w dniu 29 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że warunkiem dopuszczalności skargi kasacyjnej jest skuteczne doręczenie orzeczenia stronie. W sytuacji, gdy strona nie wystąpiła z

żądaniem doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, przewidziany w art. 398⁵ § 1 k.p.c. termin do wniesienia skargi kasacyjnej nie może rozpocząć biegu, a tym samym wniesienie skargi jest niedopuszczalne. Sąd drugiej instancji podniósł, że zgodnie z art. 15zzs⁹ ustawy o COVID-19, wprowadzonym na mocy ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 1090), w braku możliwości wykorzystania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe przez umieszczenie ich treści w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu tych pism (portal informacyjny). Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu. Datą doręczenia jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym. W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym (art. 15zzs⁹ ust. 3 ustawy o COVID-19). Doręczenie pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego wywołuje skutki procesowe określone w Kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia pisma sądowego (art. 15zzs⁹ ust. 4 ustawy o COVID-19).

W sformułowaniu "umieszczenie treści pisma w Portalu Informacyjnym" zawarta jest swego rodzaju definicja doręczenia dokonywanego na podstawie art. 15zzs⁹ ust. 2 ustawy o COVID-19, które odbywa się przez udostępnienie pełnomocnikowi treści pisma do wglądu w module doręczeń, a nie przez bezpośrednie doręczenie pisma sądowego w tradycyjnym tego słowa znaczeniu (to jest z pieczęcią sądu i z właściwym własnoręcznym podpisem). W przypadku niezapoznania się z pismem po upływie 14 dni od jego umieszczenia celem doręczenia w Portalu Informacyjnym następuje fikcja doręczenia, podobnie jak ma to miejsce przy doręczeniu pocztowym, z tą jednak różnicą, że w przypadku doręczenia pocztowego i zwrotu pisma do sądu pełnomocnik nie ma możliwości zapoznania się z jego treścią, natomiast w przypadku umieszczenia pisma sądowego w Portalu Informacyjnym po upływie 14 dni, mimo zaistnienia skutku doręczenia, pełnomocnik w dalszym ciągu może zapoznać się z jego treścią. Pismo

nadal znajduje się w Portalu Informacyjnym i jest dostępne dla pełnomocników oraz stron.

Doręczenie pisma przez umieszczenie celem doręczenia w Portalu Informacyjnym wywołuje skutki procesowe określone w Kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia pisma sądowego. Brak otwarcia dokumentu (podobnie jak nieodebranie awizowanej przesyłki z poczty) powoduje skutek doręczenia po upływie 14 dni od umieszczenia pisma w Portalu Informacyjnym. Samo zalogowanie się do Portalu Informacyjnego ani nawet otwarcie konkretnej sprawy w Portalu Informacyjnym nie powoduje skutku doręczenia, dopiero faktyczne otwarcie dokumentu przez pełnomocnika będzie skutkowało jego doręczeniem. Dla skutecznego doręczenia konieczne będzie więc pobranie konkretnego pisma sądowego (obecnie pobranie pisma umieszczonego w module do doręczeń). Możliwa jest sytuacja, że po zalogowaniu w Portalu Informacyjnym pełnomocnik odczyta tylko kilka z pism procesowych (i wobec nich wykona się skutek doręczenia), a pozostałe pozostawi nieodczytane (a w związku z tym niedoręczone). Po odczytaniu pisma generowane jest elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji (w okresie przejściowym po odczytaniu umieszczana była w zakładce "Szczegóły" adnotacja o dacie doręczenia).

Przenosząc powyższe na grunt sprawy, Sąd Apelacyjny stwierdził, że do umieszczenia treści wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r. w Portalu Informacyjnym, adresowanego do pełnomocnika organu rentowego, doszło 30 sierpnia 2021 r. Skutek doręczenia zaistniał więc po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w Portalu, to jest 14 września 2021 r. Oznacza to, że wyznaczony pełnomocnikowi organu rentowego termin na złożenie wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem upływał z dniem 21 września 2021 r. Bezspornie więc pełnomocnik organu rentowego tego terminu nie dochował (wniosek został złożony 5 października 2021 r.). Skoro zatem pełnomocnik organu rentowego nie złożył w terminie wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, to wywiedziona przez niego skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że podana przez pełnomocnika organu rentowego w skardze kasacyjnej data doręczenia wyroku z uzasadnieniem (29 października 2021 r.) nie była faktyczną datą doręczenia wyroku z uzasadnieniem, gdyż

pełnomocnik organu rentowego w istocie z wnioskiem takim skutecznie nie wystąpił. Złożony przez niego wniosek został odrzucony przez Sąd Apelacyjny jako spóźniony. Wskazana data (29 października 2021 r.) jest datą publikacji dokumentu przygotowanego na potrzeby publikacji w Portalu Orzeczeń.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398⁵ § 1 i art. 367 § 3 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej organu rentowego z uwagi brak skutecznego złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji oraz przyjęcie, że zamieszczony w Portalu Informacyjnym Sądów Powszechnych wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 26 sierpnia 2021 r., III AUa 391/21, wraz z uzasadnieniem został w dniu 26 października 2021 r. zamieszczony jedynie w celach informacyjnych w sytuacji, gdy organ rentowy wniosek o uzasadnienie orzeczenia z dnia 26 sierpnia 2021 r. złożył w dniu 5 października 2021 r., a w dniu 26 października 2021 r. w Portalu Informacyjnym został zamieszczony wyrok wraz z uzasadnieniem. Zatem organ rentowy pozostawał w uzasadnionym przekonaniu, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia został uwzględniony i Sąd drugiej instancji uzasadnił wyrok i doręczył orzeczenie wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi organu za pośrednictwem Portalu Informacyjnego. Pełnomocnik wskazał, że postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 6 grudnia 2021 r. o odrzuceniu wniosku o doręczenie uzasadnienia zostało zamieszczone w Portalu Informacyjnym dopiero w dniu 28 grudnia 2021 r., czyli już po złożeniu skargi kasacyjnej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu zażalenia żalący się podniósł, że trudno czynić zarzut niezłożenia przez organ rentowy w terminie wniosku o uzasadnienie wyroku, gdy część pism sądowych doręczana jest przez Portal Informacyjny, a część tradycyjnie za pośrednictwem operatora pocztowego. W sprawie wyrok wydany w dniu 26 sierpnia 2021 r. na posiedzeniu niejawnym został zamieszczony w Portalu Informacyjnym w dniu 30 sierpnia 2021 r. Został on odczytany przez pełnomocnika organu rentowego w dniu 1 października 2021 r. i następnie w dniu 5 października 2021 r. został złożony wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia powyższego orzeczenia. Organ rentowy pozostawał w uzasadnionym przekonaniu, że wniosek został uwzględniony przez Sąd Apelacyjny, gdyż w dniu 26

października 2021 r. w Portalu zostało zamieszczone orzeczenie wraz z uzasadnieniem. Postanowienie o odrzuceniu wniosku o uzasadnienie zostało sporządzone w dniu 6 grudnia 2021 r. a zamieszczone w Portalu Informacyjnym dopiero w dniu 28 grudnia 2021 r., czyli po złożeniu skargi kasacyjnej przez organ.

Wskazując na powyższe pełnomocnik organu rentowego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W odpowiedzi na zażalenie odwołujący się wniósł o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 15zsz⁹ ust. 3 ustawy o COVID-19, gdy odbiorca nie zapozna się z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym sądu, to pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia w portalu informacyjnym. Stosownie do art. 15 zsz⁹ ust. 4 tej ustawy doręczenie pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego wywołuje skutki procesowe określone w Kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia pisma sądowego. Sąd Apelacyjny oparł się zatem na fikcji doręczenia, podobnej do doręczenia przez awizowanie (art. 139 k.p.c.). Różnica pomiędzy doręczeniem pocztowym a doręczeniem za pośrednictwem portalu informacyjnego jest taka, że w przypadku doręczenia pocztowego i zwrotu pisma do sądu, pełnomocnik nie ma możliwości zapoznania się z jego treścią. Inaczej jest w przypadku umieszczenia pisma sądowego w Portalu Informacyjnym. Mimo powstania skutku doręczenia, pełnomocnik w dalszym ciągu może zapoznać się z jego treścią. Pobranie treści pisma po upływie 14-dniowego terminu ma wyłącznie skutek informacyjny i pozostaje bez wpływu na rozpoczęcie biegu terminu do dokonania czynności procesowej, skoro taki sposób doręczenia postanowienia wywołuje skutki procesowe określone w kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2022 r., III CZ 37/22, LEX nr 3303854).

Sąd Apelacyjny podał w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że odpis wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r. został umieszczony w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu pism sądowych ze skierowanym do organu rentowego pismem z 30 sierpnia 2021 r. Pismo należało uznać za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia w Portalu Informacyjnym, to jest 14 września 2021 r. Nie ma znaczenia, że pełnomocnik organu rentowego faktycznie zapoznał się z tym pismem 4 października 2021 r. Wniosek o sporządzenie wyroku z uzasadnieniem powinien być więc złożony stosownie do art. 328 § 1 k.p.c. w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia wyroku. Termin ten upływał zatem dnia 21 września 2021 r. Pełnomocnik organu rentowego wystąpił o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku dopiero w dniu 5 października 2021 r. i postanowieniem z dnia 6 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny wniosek ten odrzucił.

Zażądanie doręczenia uzasadnienia orzeczenia jest warunkiem jego zaskarżenia w drodze skargi kasacyjnej. Jeżeli strona nie złoży wniosku o takie doręczenie i w efekcie orzeczenie sądu nie zostanie jej doręczone, wówczas - stosownie do art. 398⁵ § 1 k.p.c. - termin do złożenia skargi kasacyjnej w ogóle nie rozpocznie swego biegu. Niedopuszczalne jest wywiedzenie skargi kasacyjnej przez stronę, która ze względu na zaniechanie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia utraciła prawo do zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji. Skarga kasacyjna podlega w takim wypadku odrzuceniu (por. T. Wiśniewski [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367-505 - art. 3985 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2017 r., III PK 5/17, LEX nr 2428761 i postanowienie z dnia 9 września 2020 r., II CZ 34/20, LEX nr 3063031).

Bezsprzecznie pełnomocnik organu rentowego nie złożył wniosku o doręczenie wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r., III AUa 391/21, z uzasadnieniem w ustawowym terminie upływającym w dniu 21 września 2021 r., bowiem dokonał tego dopiero w dniu 5 października 2021 r. W związku z tym Sąd Apelacyjny prawidłowo ocenił, że skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ oraz art. 98 § 1 k.p.c.

[as]

